

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Андріяшик І.В.

студентка,

Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки

Служби безпеки України

ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ В РЕСПУБЛІЦІ СЛОВЕНІЯ

Словенія за формою правління є парламентською республікою. Конституція Республіки Словенія формулює принцип поділу влади в його класичному конституційному викладенні: діяльність Національної асамблеї, Президента Республіки, Уряду та судів здійснюється за принципом поділу та збалансування влад. Законодавчу владу здійснює парламент – Національна асамблея, главою держави є Президент Республіки. Виконавча влада належить Уряду.

Законодавство Республіки Словенія про державну таємницю базується на Конституції країни. Основний нормативно-правовий акт, яким регламентовано статус державної таємниці, є Акт Республіки Словенія «Про класифіковану інформацію» [1].

Вказаним Актом визначено, що класифікованою є інформація, яка стосується діяльності управлінських структур Республіки Словенія у сферах громадської безпеки, оборони, зовнішніх справ, діяльності розвідувальних та безпекових структур країни, яка віднесена до такого виду інформації та має відповідний гриф. Відповідальність за збереження такої інформації покладається на того, кому така інформація довірена.

Контроль за дотриманням правил поводження із класифікованою інформацією покладається на керівників установ. У Міністерстві внутрішніх справ, Міністерстві закордонних справ та Службі розвідки і безпеки, а за потреби, і в інших установах, введено посаду (підрозділ) спеціально уповноваженого, до обов'язків якого входить контроль за правильністю визначення класифікованої інформації та її захистом. В Міністерстві оборони такого роду діяльність уповноважена здійснювати Інспекція з питань оборони.

Доступ до класифікованої інформації мають особи, повноваження чи виконання службових завдань яких передбачають необхідність роботи з таким видом інформації.

Допуск до інформації з грифом «Таємно», «Цілком таємно» та «Особливої важливості» надається Міністерством внутрішніх справ, Міністерством оборони та Агенцією з питань розвідки та безпеки. Посадовим особам та співробітникам зазначених структур, яким необхідний допуск до класифікованої інформації у зв'язку із виконанням своїх повноважень чи завдань він може бути наданий Міністром внутрішніх справ, Міністром

оборони та керівником Агенції з питань розвідки та безпеки відповідно до чинного законодавства. Повідомлення про надання допуску конкретній особі надсилається до Бюро Республіки Словенія з питань захисту класифікованої інформації. Допуск особам, яким він необхідний для виконання своїх завдань у інших організаціях надається Міністром внутрішніх справ, а у разі, якщо передбачено виконання завдань, пов'язаних з обороною або проходженням військової служби Міністром оборони (проведення спеціальної перевірки у такому випадку регламентується окремими положеннями).

Особа, яка отримала допуск до класифікованої інформації зобов'язується підписати ознайомлення з положеннями Акта Словенії «Про класифіковану інформацію», а також іншими нормативно-правовими документами, які регламентують питання захисту класифікованої інформації. У разі відмови підписання допуск анулюється.

Особи, які мають допуск до інформації з грифом «Таємно» проходять спецперевірку кожні десять років, а ті хто мають допуск до інформації з грифом «Цілком таємно» та «Особливої важливості» – кожні 5 років.

Правом доступу до класифікованої інформації без отримання допуску володіють:

- Президент республіки;
- Прем'єр-міністр;
- Державні радники;
- мери та муніципальні радники;
- міністри та керівники урядових служб, безпосередньо підпорядковані Прем'єр-міністру;
- омбудсмен та заступники омбудсмена;
- керівник, заступник керівника та віце-керівник центрального банку;
- члени суду присяжних;
- судді;
- прокурори;
- Генеральний прокурор.

Всі посадові особи та співробітники державних установ отримують допуск до інформації визначеної форми після вступу на посаду, підписання заяви про ознайомлення з документами, що регламентують порядок охорони класифікованої інформації та взяття зобов'язань про належне поведіння з класифікованою інформацією відповідно до зазначених нормативно-правових актів.

Керівник установи для виконання термінових завдань може дозволити особі тимчасовий доступ до класифікованої інформації до закінчення проведення спецперевірки, якщо оцінка даних, поданих у анкеті не виявила підстав для відмови у наданні допуску. Тимчасовий допуск закінчується з моменту отримання допуску на законних підставах [1].

Інформація, яка була засекречена з метою покриття кримінального злочину, перевищення службових повноважень або з будь-якою іншою протиправною метою не може вважатися класифікованою.

Інформація може бути віднесена до класифікованої уповноваженими на те особами на умовах, визначених Актом. Уповноваженими особами є:

1) керівник установи;

2) обрана чи призначена посадова особа органу державної влади, уповноважена класифікувати інформацію відповідно до законодавства або відповідно до розпоряджень керівництва;

3) працівники установи, яких керівник уповноважив надавати інформації статусу класифікованої, шляхом видання письмового розпорядження.

Особи, зазначені у п. 2 та п. 3 не можуть нікому делегувати свої повноваження.

Право надання інформації грифу «Особливої важливості» належить Президенту країни, Президенту Національної асамблеї, Прем'єр-міністру, міністрам та керівникам установ при міністерствах, окремим воєначальникам, визначеним Міністром оборони, керівникам установ, безпосередньо підпорядкованим Прем'єр-міністру країни [1].

Спосіб та процедура віднесення інформації до класифікованої у комерційних структурах, закладах чи організаціях, які у зв'язку із виконанням своїх повноважень отримують чи мають у своєму розпорядженні інформацію, яка відповідає ознакам класифікованої, розробляється Міністром оборони за погодженням з Міністром внутрішніх справ.

Особи, які своєю дією або бездіяльністю порушили положення про використання або захист державної таємниці, несуть дисциплінарну або кримінальну відповідальність у встановленому законом порядку.

Прийняття у Словенії Акта «Про класифіковану інформацію» відображає відношення цієї країни до класифікованої інформації, зокрема регламентацію охорони державної таємниці, притаманну державам-членам НАТО [3].

Список використаних джерел:

1. Акт Словенії «Про класифіковану інформацію» 2001 р. [org/case/bulgaria1.htm](http://org.case/bulgaria1.htm)
2. Шлапаченко В. М. Кримінальна відповідальність за шпигунство в законодавстві країн-членів НАТО: [навч. посібник] / Шлапаченко В. М. – К.: Вид-во НА СБ України, 2007. – 75 с.
3. Довідник НАТО/НАТО. – Public Diplomacy Division NATO, 2006. – 383 с.